

Deepak Chopra

De ce râde Dumnezeu?

Calea spre bucurie și optimism spiritual

Traducere din limba engleză
de Mihaela Ivănuș

Editura For You
București

*Pentru Mike Myers,
care mi-a arătat că adevărata spiritualitate
înseamnă să nu ne luăm prea în serios,
și pentru toți oamenii din întreaga lume
cărora le plac râsul și înțelepciunea*

PREFAȚĂ

A m cunoscut mulți eroi în viața mea. Tatăl meu a fost primul; Deepak Chopra este ultimul. A mai existat un erou între cei doi, care m-a învățat despre răs. Numele lui era Del Close.

Del Close a fost unul dintre fondatorii teatrului Second City din Chicago, în 1959. El este părintele comediei de improvizație moderne, așa cum o cunoaștem astăzi, un conducător al mișcării satirice americane în perioada ei de înflorire, filosof, teoretician, un mare profesor și, cel mai important, era amuzant – și știa ce înseamnă umorul. Eu, Bill Murray, John Belushi, Chris Farley, Stephen Colbert, Amy Poehler și mulți alții, am beneficiat cu toții de învățăturile și de filosofia lui potrivit căreia comedia înseamnă adevăr, iar adevărul înseamnă creștere spirituală. Pe scurt, „ha-ha“ are legătură cu „a-ha“, sunetul pe care-l scoate cineva atunci când înțelege adevărul.

Se spune că adevărul te poate elibera, dar mi se pare că adevărul poate fi foarte dureros la început. Așa cum a spus odată Lenny Bruce, ecuația comediei este „râs = durere + timp“. Del ar înlocui elementul „timp“ cu „distanță“; Deepak i-ar spune „detașare“. Amândoi vor fi de acord că, pentru a fi iluminat, trebuie să călătorești cu bagaje puține.

Râsul te face să te simți bine. Într-un ritm alert și amuzant, cartea *De ce râde Dumnezeu?* prezintă atât natura spirituală/sănătoasă a râsului, cât și atitudinea mentală marcată de detașare, recunoștință și căutare curajoasă a adevărului care este cultivată de umor și pacea sufletească ce rezultă.

Primul meu erou, tatăl meu, obișnuia să spună: „Nimic nu este atât de rău încât să nu poți râde de el.“ Un om pasionat, el găsea partea comică până și în cele mai întunecate momente. Tatăl meu a trăit în perioada Marii Crize, „războiul închipuit“ din 1939, al Doilea Război Mondial și, în cele din urmă, propriul lui război împotriva bolii Alzheimer de care suferea. Dar până și în demența lui putea să râdă de propria-i situație, atât de puternică și de inerent umană este nevoia de a râde.

Henri Bergson, în eseuul său *Râsul*, a spus că râsul este o reacție autonomă din partea profund reptiliană a creierului nostru și că el este declanșat de înțelegerea propriului nostru caracter muritor. În aceste pagini, Deepak a reușit să pună acest lucru în scenă într-un mod extraordinar prin personajul Mickey Fellows, un actor de comedie forțat să se confrunte cu cele mai

întunecate temeri ale sale. Deepak ne arată că există întuneric în lume și comedia este o lumânare; el ne încurajează să medităm asupra lumânării, nu asupra întunericului.

De ce râde Dumnezeu?

Pentru că înțelege gluma.

Mike Myers

1

Harul divin strălucește ca o fantă de lumină. Pătrunde în întregul Univers fără să fie împiedicat de distanță sau de întuneric. Nu îl vezi, dar el știe încotro se îndreaptă. În orice moment cineva ar putea fi atins de puterea lui misterioasă.

Chiar și Mickey Fellows.

În această zi, Mickey mergea cu viteză prin vale, în Cadillacul Escalade negru, căutând cu privirea poliția. Soarele Los Angelesului strălucea pe autostradă, dar, din punctul de vedere al lui Mickey, care stătea în spațele geamurilor închise la culoare, putea să fie și la asfințit.

– Repetă, a mormăit în telefon.

– Proprietarii de club nu sunt încântați. Spun că noul material nu e amuzant. Îl vor pe vechiul Mickey înapoi.

Era Alicia, agenta lui.

– La naiba cu ei. Ar trebui să mă pupe-n dos doar pentru că mă obosesc să vin.

Mickey Fellows avea oferte de film de la două studiouri. Ultimul lui divorț ajunsese pe coperta revistei *People*. Singurul motiv pentru care lucra în cluburi de comedie era să păstreze legătura cu audiența.

Alicia nu renunța.

– Nu cred că vrei să joci așa. S-ar putea să ai nevoie de cluburi într-o zi.

– Doamne ferește.

Mickey și-a aprins încă o țigară Merit, mentolată.

Dumnezeu are avantajul de a observa fiecare viață pe moment, ștergând toate diferențele. Dacă ai putea privi rasa umană de la o distanță infinită, i-ai vedea pe toți oamenii care erau pe autostradă în acea zi. Ca noi ceilalți, Mickey se gândea prea puțin la sufletul lui. Nu dorea să se confrunte cu gânduri dureroase, astfel încât reușea să-și distragă atenția de la ele în aproape fiecare oră a vieții lui.

În acel moment, Mickey s-a gândit că e timpul să râdă.

– Am una bună să-ți spun, i-a zis agentei. Bunicul meu are 80 de ani și face în continuare sex aproape în fiecare zi. Aproape că i-a reușit luni, aproape că i-a reușit marți, aproape că i-a reușit miercuri.

Alicia tăcea.

– Cred că mă mai sună cineva.

– Nu, nu cred.

– Nu glumesc de data asta, a spus Mickey. Rămâi pe fir.

A apăsât un buton.

– Alo!

– Sunteți Mickey Fellows?

– Cine vrea să știe?

Necunoscuții îi aflau adesea numărul de telefon.

– Vă sun de la spitalul Cedars-Sinai.

Mickey a simțit o picătură de transpirație alunecându-i pe gât. A strâns și mai tare volanul.

– Da?

În cele câteva secunde dintre un dezastru iminent și declanșarea lui, un număr uimitor de gânduri îți pot trece prin minte. Mickey fusese la controlul medical anual cu o săptămână în urmă. I-a apărut în față chipul soției lui, atât de clar de parcă nu ar fi fost divorțați de cinci ani. Cancer, SIDA, accident de mașină. Roata sorții se învârtea, iar săgeata urma să se oprească.

– Îmi pare rău, domnule Fellows. E vorba despre tatăl dumneavoastră.

– A căzut? Cineva avea grijă de el, a spus Mickey.

Angajase o menajeră care să locuiască cu tatăl lui, o doamnă liniștită din Guatemala, care știa puțină engleză.

– Tatăl dumneavoastră a fost foarte bine îngrijit la Terapie intensivă. S-a făcut tot posibilul pentru a-l readuce la viață, dar nu l-am putut salva.

Mickey nu a auzit aceste ultime cuvinte. Imediat ce vocea a spus „s-a făcut tot posibilul“, un uruit din urechile lui Mickey acoperea tot restul.

– Când a murit?

Vocea de la telefon, o femeie care era, probabil, asistentă, a început să-i explice, dar uruiul continua să blocheze orice sunet.

– Așteptați un moment, i-a spus Mickey, trăgând pe dreapta.

A respirat adânc, ca un înotător care își scoate apa din urechi.

– Ați putea să repetați?

– A fost adus la Urgențe de o ambulanță. A fost un infarct masiv. Am găsit numele dumneavoastră în portofel, ca ruda cea mai apropiată.

Mickey se simțea ușor amețit.

– A suferit?

Vocea a încercat să-l consoleze.

– Dacă vă ajută, pot să vă spun că acest gen de infarct se petrece de obicei rapid, în mai puțin de un minut.

Un minut care a părut să dureze ore, s-a gândit Mickey.

– Bine, voi veni imediat. Îl găsesc la Urgențe?

Vocea femeii a spus „da“, iar Mickey a închis. A revenit în trafic și a accelerat spre următoarea ieșire. Veștile au fost neașteptate, dar nu a plâns. De fapt, nu știa ce să simtă. Larry. Tata. Mama lui Mickey era o supraviețuitoare a cancerului mamar, astfel încât, dacă era ca cineva să moară mai repede, credea că va fi mama lui. Tatăl lui fusese întotdeauna tare ca piatra. O glumă a apărut neinvitată în mintea lui Mickey.

O femeie de vârstă mijlocie cade la pământ, răpusă de un infarct. Când ajunge în Rai, Dumnezeu îi spune:

– S-a întâmplat o greșeală groaznică. Mai trebuie să trăiești încă patruzeci de ani.

Femeia se trezește și se duce acasă. Se gândește că are o viață atât de lungă în fața ei, încât ar trebui să arate bine. Așa că se duce să-și facă operații estetice – la față, la sâni, la fund și ce se mai cere. Două luni mai târziu, traversează o stradă și un autobuz o lovește.

De data aceasta, când ajunge în Rai, îi spune lui Dumnezeu:

– Ce se întâmplă? Trebuia să mai trăiesc încă patruzeci de ani.

Iar Dumnezeu îi spune:

– Mabel, tu ești?!

De obicei, Mickey își găsea alinare în propriile lui glume, dar aceasta a fost urmată de un val de vinovăție. Nu era momentul să râdă, însă așa funcționa mintea lui. Nu se putea abține.

Camera de așteptare de la Urgențe era un loc tensionat, aerul era greu de atâta suferință. Fețe disperate se uitau la toți cei care treceau, sperând că va apărea un doctor. Când asistenta i-a auzit numele, i-a zis:

– Îmi rău pentru pierderea dumneavoastră, domnule Fellows. Pe aici, vă rog.

L-a condus prin câteva uși batante și pe un coridor pe care erau aliniate târgi. Pe una dintre ele, un băiat cu capul înfășurat în bandaje pline de sânge stătea în

șezut, gemând ușor. S-au oprit în fața ușilor batante de la capătul culoarului, iar asistenta s-a dat într-o parte.

– Sunteți pregătit? I-a întrebat.

– O clipă, vă rog, i-a răspuns Mickey.

– Nu vă grăbiți. Doctorul va fi înăuntru oricând veți fi pregătit, a murmurat ea.

Pentru a se calma, Mickey a încercat să-și imagineze cum arată fața lui Larry după moarte. În schimb, altă glumă i-a apărut în minte.

Dumnezeu și diavolul se certau în privința gardului care separă Raiul de Iad.

– Partea ta se prăbușește, i-a spus Dumnezeu. Privește.

– Și ce dacă? i-a răspuns diavolul.

– Amândoi suntem responsabili pentru integritatea gardului nostru. Al meu este perfect.

Diavolul a dat indiferent din umeri.

– Și ce o să faci?

– Dacă mă forțezi, angajez un avocat și te dau în judecată, i-a spus Dumnezeu.

Diavolul a râs.

– Mai lasă-mă. Unde o să găsești un avocat?

Mickey a chicotit, apoi și-a revenit.

– Iisuse, de ce nu pot să mă comport normal? a murmurat.

– Poftim? i-a spus asistenta.

– Nimic. Voi intra acum. Mulțumesc.

Cumva, în toți cei 37 de ani ai lui, Mickey nu văzuse niciodată un cadavru. Intensitatea luminii din cameră fusese scăzută. O formă zăcea sub un cearșaf, pe o masă.

„Iisuse, tată. N-ai putea să te trezești?”

Era uimitor cum moartea îngheța aerul din jur. Mickey s-a gândit la asta și a încercat să nu tremure. Mirosul de dezinfectant făcea camera și mai rece decât era. Minutele treceau. Mickey s-a ciupit, încercând să nu se gândească la altă glumă.

Un catolic, un protestant și un evreu mor și ajung în Rai. La porțile strălucitoare, Sf. Petru spune...

Cineva tușește încet lângă el.

– Domnul Fellows? Sunt dr. Singh.

Gluma zboară din mintea lui Mickey. S-a întors spre indianul în haine verzi de spital și cu un stetoscop în jurul gâtului.

– Nu vreau să vă inoportunez, a murmurat tânărul medic.

Părea de vreo 20 de ani, dacă nu ar fi avut barba neagră și zburlită.

Mickey a simțit un fior de vinovăție. „El crede că mă rugam.”

Medicul a făcut un gest care să-i confere siguranță.

– Puteți să vă apropiați dacă doriți, i-a spus.

Niciunul dintre ei nu a vorbit în timp ce medicul a tras cearșaful.

Nu i-a fost atât de greu pe cât credea să se uite. Tatăl

lui părea că doarme. Larry nu era încă palid. Chiar și la 70 de ani se încăpățâna să fie bronzat tot anul.

– Pare liniștit.

Dr. Singh a dat din cap:

– Vreți să știți exact ce s-a întâmplat? Nu eram de serviciu când l-au adus, dar am analizat fișa. Uneori membrii familiei doresc detalii.

– Doar câteva, a spus Mickey.

S-a întrebat dacă majoritatea fiilor și-ar lua tatăl de mână. Măinile lui Larry erau împreunate pe piept. Oare ce ar fi mai ciudat, dacă ar fi cald sau rece?

– A fost un infarct miocardic acut. Un infarct masiv, pe la ora 2, azi după-amiază. Paramedicii au apărut după cinci minute. Dar tatăl dumneavoastră era probabil mort înainte de a cădea pe podea.

Mickey a spus:

– Deci a fost rapid.

– Foarte.

Poate că asta determinase expresia de pe fața lui Larry, care nu era chiar pașnică, a observat Mickey, ci ușor mirată. Dacă inima și-ar exploda și tot ce ai simți ar fi o durere chinuitoare, ai părea uimit? Dintr-odată, lui Mickey i-a venit o nouă idee, care l-a luat prin surprindere.

„Eu nu sunt mort, fraiere. Doar mă prefac și m-am străduit din greu. Înțelegei poanta, nu-i așa? Tu, dintre toți oamenii...”

Mickey a trebuit să se lupte cu primul impuls de a dărâma masa și de a-l trânti pe bătrân la pământ.

„Nu e amuzant, nebunule“, ar fi strigat, iar Larry ar fi explodat într-unul dintre accesele lui de râs, în timp ce se ridica de jos și se scutura de praf.

Apoi Mickey a observat cu colțul ochiului expresia doctorului. Era nervozitate ceea ce vedea Mickey? Doctorul era palid – poate nu văzuse nici el atâția morți. Mickey nu-și putea da seama. Dar un lucru știa cu siguranță: în mod clar, situația nu era o glumă.

Trei zile mai târziu, Mickey s-a dus să închidă apartamentul tatălui său. Era un apartament mic, cu două camere, ce făcea parte dintr-un complex pentru pensionari din Culver City. A plătit-o pe Lupe, menajera din Guatemala. Ea era cea care găsisese trupul neînsuflețit al lui Larry.

– Acolo, *señor*, i-a spus, arătând spre scaunul preferat al lui Larry, pe care Mickey și-l amintea din copilărie.

Trecuse prin războaie, brațele din piele albastru închis erau uzate și crăpate.

„Deci aici l-ai adus“, s-a gândit Mickey.

După ce Lupe a plecat, chicotind stânjenită – îi strecurase încă o sută și îi dusesese aspiratorul ponosit la mașină –, nu mai exista niciun motiv să mai zăbovească. Mickey a tras storurile, acoperind până și ultimele raze slabe ale amurgului. A redus nivelul termostatului și s-a uitat în jur.

Altceva?

A găsit o sticlă de whiskey pe jumătate plină pe noptiera tatălui său. Pe etichetă scria „Jim Beam“ și

exprima singurătate. Mickey se întreba dacă tatăl lui nu cumva se dăduse complet bătut spre sfârșitul vieții. Părise întotdeauna binedispus la telefon.

– Nu, nu-i nevoie să vii aici. Bătrânul tău tată este perfect sănătos și puternic ca un cal, îi spunea Larry. Sau poate numai sănătos.

Mickey rotea lichidul de culoarea chihlimbarului cu mintea rătăcind. „Sănătos“ era corect.

S-a plimbat prin camera de zi întunecată, cu sticla în mână, apoi s-a trântit în fotoliul uzat, a deșurubat dopul și a luat o înghițitură zdravănă. A ridicat sticla, imaginându-și un toast pentru cel plecat.

*Pentru Sally, care se îmbracă în negru,
Întotdeauna este sexy, niciodată nu se uită înapoi.
Și când Sally sărută, o face atât de dulce,
Încât ridică tot ce nu a avut picioare vreodată.*

Toastul e de modă veche și are puțin haz. I-ar fi plăcut lui Larry.

– Doamne ajută, a mormăit Mickey.

Nu și-a dat seama când a adormit. Amurgul a capitulat în fața nopții. Sticla de whiskey stătea cuibărită la el în poală. Nu se mișca nicio termită în lemnărie pentru că nu exista deloc lemnărie. În orice caz, conducerea complexului își făcuse treaba cu dezînsecția.

– *Trezește-te, băiete.*

– *Sunt treaz.*

– *Dovedește-mi. Deschide ochii.*

Până în acel moment, Mickey nu-și dăduse seama că are ochii închiși. O lumină slabă strălucea dincolo de pleoape. Când le-a ridicat, a văzut că lumina venea de la televizorul pe care i-l dăruise tatălui său de Crăciun. Cine l-a deschis?

S-a ridicat și a căzut pe podea cu zgomot. Mickey nu a băgat de seamă că televizorul se comporta ciudat. Ecranul era plin de purici, dar nu asta era ciudat: anu-lase abonamentul la cablu cu o zi în urmă.

Partea ciudată era că puricii conțineau forme slabe. Mickey s-a aplecat și s-a uitat mai atent. Putea să vadă conturul unui cap, apoi două mâini.

– *Nu-l închide.*

Nu putea spune că este conturul feței lui Larry, dar era în mod clar vocea tatălui său. Ceea ce ar fi trebuit să-l facă pe Mickey să sară înapoi alarmat. În schimb, se simțea ușurat, pentru că îi dovedea că visează.

– *Ești în televizor, a spus Mickey, ridicând vocea.*

Dacă va scoate în evidență absurditatea visului, vraja se va rupe și se va trezi.

– *Nu sunt în televizor. Nu spune prostii. Sunt în pragul lumii celor drepți. Ei mă lasă să-ți vorbesc.*

– *Ei?*

– *Oamenii lui Dumnezeu.*

– *Îi poți vedea?*

– *Nu chiar. E complicat. Ascultă.*

Mickey a ezitat. Privirea i s-a îndreptat către covor, unde sticla de whiskey picura pe podea. Putea să miroasă alcoolul și nu era în regulă. De un singur lucru Mickey era sigur: nu putea mirosi în vis.

– Îl închid, a mormăit el.

A apăsător butonul de pe telecomandă, dar ceața gri nu a dispărut, nici formele vagi vizibile în interior. Acum, atenția i-a fost atrasă de mâinile care se lipeau de ecran, din interior.

– *Vreau să te ajut.*

– Nu am nevoie de ajutorul tău, i-a spus Mickey.

A mai apăsător pe telecomandă de câteva ori.

– *Lasă televizorul. E doar un mod de a ajunge la tine. Tu nu crezi în chestii parapsihice. A fost mai comod.*

Mickey a dat din cap.

– Nu poți să fii tatăl meu. În primul rând, chestia asta cu lumea de dincolo e o prostie. În al doilea rând...

Mâinile s-au transformat în pumni și au început să lovească în ecran.

– *Taci. Nu m-am referit la lumea de dincolo din punct de vedere religios. E mai mult ca jumătatea drumului spre casă. Nici aici, nici acolo. Ai înțeles?*

– Nu. Cum aş putea?

Un lucru la această apariție bizară era în mod clar convingător. Larry se aprindea întotdeauna rapid, la fel ca vocea. A început să țipe mai tare.

– *Nu da cu piciorul la asta, băiete. Încetează să mai fii un ticălos și ascultă-mă.*

– Bine, bine, a zis Mickey și s-a așezat pe scaun din nou. Te ascult.

– *Aici e diferit.*

– Cred și eu.

– *Nu înțelegi. Nu poți. Într-un minut stau pe scaunul*

ăla, cel în care stai tu. În următorul minut, întreaga cameră începe să dispară. Pereții se estompează și încep să trec prin tavan.

– Ai suferit un infarct. Nu ai simțit asta?

– *Durerea este ștearsă din memorie.*

– Există excepții, a spus Mickey, neîncrezător.

– *Nu mă întrerupe. Am continuat să merg din ce în ce mai sus, până când am putut să mă uit în jos și să văd întregul Pământ și pe toți cei de pe el. Am văzut pe toată lumea de pe partea unde era zi și de pe partea unde era noapte. Am văzut toate vârstele, toate rasele. Părea incredibil, nu-ți poți imagina.*

– Nu te-ai dus la lumină? l-a întrebat Mickey.

– *Nu. M-am gândit la asta. Am continuat să plutesc mai departe în spațiu, iar Pământul a devenit din ce în ce mai mic. M-am gândit că, probabil, mă apropii de Dumnezeu.*

– Dumnezeu este în spațiu? a spus Mickey.

Vocea a ignorat asta. Devenea din ce în ce mai interesant.

– *Am continuat să mă uit în jurul meu, dar nimic. Niciun Dumnezeu, niciun înger. Apoi, l-am auzit. Îți imaginezi băiete? Am auzit vocea lui Dumnezeu.*

– Ce ți-a spus?

– *Nu mi-a spus nimic. Râdea.*

– De ce râdea, de tine?

– *Nu. Nu râdea de nimeni. Acest râs era peste tot. Umplea Universul. Era bucurie pură.*

Acum, vocea suna entuziasmată, ceea ce nu-l caracteriza deloc pe Larry. L-a făcut pe Mickey să se

simtă neliniștit. Și-a amintit de singura dată când l-a găsit pe tatăl lui plângând, în ziua în care mama lui murise. Oricum, ce-i păsa lui Mickey că Dumnezeu râde? Actorii de comedie îi fac pe oameni să râdă. Asta nu înseamnă că sunt fericiți. Râsul este un reflex, precum strănutul.

Vocea tăcuse pentru câteva secunde. Acum spunea:

– *Toată lumea ar trebui să audă acest sunet. Băiete, ar schimba total lucrurile.*

Mickey se îndoia în mod serios de acest lucru, dar nu l-a mai întrerupt.

Vocea a sesizat ce gândea Mickey.

– *Nu te păcălesc. Până când lumea nu va râde cu Dumnezeu, nimic nu se va schimba.*

– Oricum, nimic nu se va schimba, a spus Mickey.

S-a aplecat și a ridicat sticla căzută pe podea. S-a gândit să ia o înghițitură, apoi s-a răzgândit.

– Mă bucur că ești bine, tată, i-a spus el. Dar trebuie să plec. Distrează-te.

– *Nu mă crezi.*

– Ce cred este că am înnebunit. Mă duc acasă să mă culc. A fost o săptămână grea.

– *Nu și pentru mine.*

– Felicitări.

– *Nu așa trebuie să încheiem. Am acces limitat. Trebuie să mă ascuți. Pot să-ți arăt ce să faci. Apoi și tu vei auzi.*

Mickey se ridicase deja să plece.

– Dacă lui Dumnezeu îi place să râdă, uite o glumă

bună pentru el, i-a spus. Un tip moare și se duce în Iad. Diavolul îi face turul și ajung la un moșneag de 90 de ani care stătea pe o bancă. Se pupă cu o fată splendidă de 20 de ani. Tipul îi spune diavolului: „Ce se întâmplă? Țsta nu e Iadul.“ Diavolul răspunde: „Pentru fată este.“

– *Ha, ha.*

Vocea părea descurajată, dar lui Mickey nu îi păsa. Nu și-l putea imagina pe Dumnezeu râzând, decât dacă râdea de aiureala groaznică pe care ființele umane au creat-o pe Pământ, caz în care era un rânjet crud. Însă diavolul... este posibil ca *el* să râdă – și pe bună dreptate.

Mickey a simțit dintr-odată tristețe în piept.

– Sunt dezamăgit de tine, Larry. Nu mi-ai ținut predici niciodată. Ai făcut o mulțime de greșeli, dar te-am admirat pentru un lucru: nu ai fost niciodată ipocrit.

– *Pot să compensez pentru totul, băiete.*

– Prea târziu.

Mickey era deja la ușă. Ecranul cu purici a devenit negru și camera a fost înghițită de întuneric. Mâna lui a ezitat pentru o clipă pe clanță. Vocea îl prevenise să nu dea cu piciorul la ocazie? Și dacă a făcut-o deja?

Cuprins

Prefață.....	7
Capitolul 1	11
Capitolul 2	26
Capitolul 3	42
Capitolul 4	57
Capitolul 5	75
Capitolul 6	93
Capitolul 7	110
Epilog	135
Calea către bucurie: Zece principii ale optimismului spiritual	139
Mulțumiri	173
Despre autor	174